

Príprava stopovača ^{239}Np z ^{243}Am

Jana Strišovská, Dušan Galanda, Boris Remenec, Jozef Kuruc

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra jadrovej chémie,
Mlynská dolina CH-1, 842 15 Bratislava
strisovskajana@gmail.com

Cieľom práce je príprava stopovača ^{239}Np z ^{243}Am pomocou extrakčnej chromatografie ako separačnej metódy, ktorý môže byť použitý ako stopovač na stanovenie rádiochemického výťažku ^{237}Np v analýzach vzoriek životného prostredia.

^{237}Np je alfa žiarič ($T_{1/2} = 2,144 \times 10^6$ r) [1]. Do životného prostredia sa dostáva z prepracovania jadrového paliva a z testovania jadrových zbraní. Pretože ^{237}Np je dcérskym rádionuklidom ^{241}Am , v budúcnosti bude dominantným rádionuklidom v rádioaktívnych odpadoch, preto treba venovať pozornosť jeho stanoveniu v životnom prostredí. Rádiochemický výťažok ^{237}Np sa monitoruje pridaním stopovača ^{239}Np , ktoré má dobu polpremeny $T_{1/2} = 2,355$ d [2]. ^{243}Am patrí medzi dlhožijúce alfa-žiariče a má dobu polpremeny $T_{1/2} = 7370$ r. Rádioaktívna rovnováha tohto páru je dosiahnutá po uplynutí desaťnásobku doby polpremeny ^{239}Np (23,6 d).

K $2,5 \text{ mol dm}^{-3} \text{ HNO}_3$ sme pridali ^{243}Am so známou aktivitou, $A = 60$ Bq. K roztoku sme pridali 1,2 mg Fe(III) a 150 mg kyseliny askorbovej. Kationy železa, ktoré sa konvertovali na Fe(II) kyselinou askorbovou, napomáhali rýchlej redukcii Np na Np(IV). V experimente sme použili komerčne dostupný sorbent TEVA® Resin od firmy Eichrom Technologies. Kolónu sme najprv kondiciovali s 10 mL $2,5 \text{ mol dm}^{-3} \text{ HNO}_3$, potom sme naniesli vzorku a nasledovalo premývanie kolóny $3 \times 5 \text{ mL mol dm}^{-3} \text{ HNO}_3$. Elúcia ^{239}Np sa vykonala jeho vymytím z kolóny so 40 mL $0,5 \text{ mol dm}^{-3} \text{ HCl}$. Odparok sa rozpustil v 2 mL $0,5 \text{ mol dm}^{-3} \text{ HCl}$.

Aktivita naneseného roztoku na kolónu sa zmerala použitím HPGe detektora. Získané spektrum gama roztoku ^{243}Am potvrdzuje rovnováhu s ^{239}Np . Po samotnej rádiochemickej separácii sa zmerala aktivita získaného roztoku s ^{239}Np pomocou HPGe detektora. Separácia ^{239}Np od ^{243}Am bola efektívna. Prvý eluát z kolóny môže byť uskladnený a po 25 dňoch opäť použitý na prípravu stopovača ^{239}Np .

[1] TULI, *Nuclear wallet cards.*, 2005, 115.

[2] KOREA ATOMIC ENERGY RESEARCH INSTITUTE. *Table of Isotopes*, 2000.